

**Neven Paštar
Dušan Radoja**

GLAMOČ

TURISTIČKI VODIČ

Turističko razvojna agencija Glamoč

2014. godina

SADRŽAJ:

1)	Položaj Glamoča na turističkoj mapi Bosne i Hercegovine.....	4
2)	Prirodne ljepote.....	5
3)	Biljni i životinjski svijet.....	6
4)	Planinski turizam.....	7
5)	Izletnički i biciklistički turizam.....	8
6)	Zimski turizam.....	9
7)	Lovni turizam.....	10
8)	Seoski turizam.....	11
9)	Kultурно – istorijske znamenitosti (istorijski i arheološki turizam).....	11
10)	Kultura i kulturne manifestacije.....	13
11)	Smještajni kapaciteti.....	14
12)	Kontakti.....	14
13)	Mapa turističke ponude.....	15

POLOŽAJ GLAMOČA NA TURISTIČKOJ MAPI BOSNE I HERCEGOVINE

Glamoč je opština koja se nalazi u jugozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine i administrativno pripada Livanjskom kantonu (kantonu 10). Raspolaže sa površinom od 1033 km² i teritorijalno gledano svrstava se u red među najvećim opštinama u BiH.

Prostor opštine Glamoč pripada tipično planinsko – kraškom tipu reljefa. Centralni položaj u opštini zauzima Glamočko polje koje leži na oko 900 m nadmorske visine. Sa svih strana Glamočko polje je okruženo visokim kraškim planinama koje su se izdigne do 2006 m iznad mora ili 1100 m nad visinom polja. Magistralni putni pravac koji vodi preko teritorije opštine Glamoč: Split – Livno – Glamoč – Banja Luka povezuje glamočki predio sa mnogo širim regionalnim prostorom i predstavlja najkraću vezu između panonske nizije i Jadrana. Glamočki predio odlikuju nepregledne livade i pašnjaci i zeleno more visokih četinarskih šuma. Zbog nadmorske visine, odsustva većih vodenih površina i smanjenog isparavanja, vlažnost vazduha nije velika tako da se čovjek lako aklimatizuje na ove klimatske uslove. Planinski prostor otvara mogućnosti za planinarenje i zimske sportove, plodno zemljiste za proizvodnju organski zdrave hrane, a prostrane četinarske šume za rekreaciju i odmor. Sudeći po navedenim prirodnim ljepotama prostor Glamoča je idealno mjesto kao vazdušna banja i oaza mira.

PANORAMA GRADA

Udaljenost Glamoča (putne kilometraže) od većih gradskih centara

Glamoč–Split	135 km
Glamoč–Makarska	127 km
Glamoč–Banja Luka	125 km
Glamoč–Mostar	149 km
Glamoč–Livno	36 km

PRIRODNE LJEPOTE

Na području opštine izdvajaju se dva osnovna klimatska tipa i to umjereni – kontinentalni u Glamočkom polju i planinski na kompletnom planinskom obodu. Cijeli glamočki kraj pripada planinskom kraškom klimatu sa kratkim, sušnim i svježim ljetom i veoma dugim, snježnim i surovim zimama. Maksimalna visina snježnog pokrivača od 100 cm i relativno dug period snježnih dana pogoduje planinskom turizmu i razvoju nekih vidova zimskih sportova. Osnovne hidrološke karakteristike ovog prostora u odnosu na susjedna područja su nedostatak vode, tipična kraška hidrografska slika, prostrani planinski pašnjaci i veliki šumski kompleksi.

Najveće jezero u turističkoj ponudi Glamoča je vještačko **JEZERO HRAST**, površine 25.000 m² na udaljenosti od grada 3 km. Na njemu se nalazi motel u izgradnji i 7 bungalova koji su u fazi opremanja, dok je u jednom moguće prenoćište. Pogodno je za rekreaciju, izlete, kupanje, sportski ribolov...

JEZERO BUSIJA, površine cca 4.000 m², nalazi se u neposrednoj blizini grada na udaljenosti od oko 1,5 km i do njega se može doći direktno iz centra grada u pravcu sportsko – rekreativne zone Busija.

ŠATORSKO JEZERO, površine 8.000 m² nalazi se na planini Šator na nadmorskoj visini od 1480 m i ledničkog je porijekla. Najbolji prilaz jezeru je iz pravca Bosanskog Grahova. Ovaj biser među planinskim jezerima okružen je prelijepim šumama i pašnjacima, a neposredno iznad njega se može pronaći alpski endem – runolist. Jezero nastanjuje još jedan značajan alpski endem, repati vodozemac – triton, koji opstaje u potpuno čistim i nezagađenim vodenim sredinama. Posjetilac ove nesumnjive ljepote ponekad se može poslije kupanja u bistru i prohladnoj vodi, na obalama jezera grudvati snijegom iz šatorskih vrtača. Pored jezera nalazi se motel koji je u funkciji u ljetnom periodu, a u planu je i obnova bungalova.

BILJNI I ŽIVOTINJSKI SVIJET

Biljni i životinjski svijet na terenu koji se nalazi iznad 900 m nadmorske visine je veoma raznovrstan i obiluje mnogim autohtonim vrstama i desetinama vrsta ljekovitih biljaka: brusnica, lincura (srčanik), trava iva, kunica, kantarion, hajdučka trava, borovnica, glog, trnjina, smreka (kleka), kaćun (planinska orhideja), divizma, valerijan, mukinja... Zvanična lista endemičnih i ugroženih vrsta nije rađena za ovaj prostor. Od biljnih vrsta najpoznatija je endemska biljka *planinski runolist* (lat. *Leontopodium nivale*) koji ima stanište na Šator planini. Izuzetno važnu ulogu u ukupnoj raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta opštine Glamoč igraju i životinjski resursi kojeg predstavljaju: *podivljali rasni konji* na padinama Cincar planine, Glamoča i Livna, kao i *riječni rak (rakušac)*, i ribe iz roda *pinjura* (pinjurica i oštrulj (*ostruga*), sitnoljuskavi klen, skobalj, bjelica) koje nastanjuju kraške vodotoke, samo u apsolutno čistoj, pitkoj vodi.

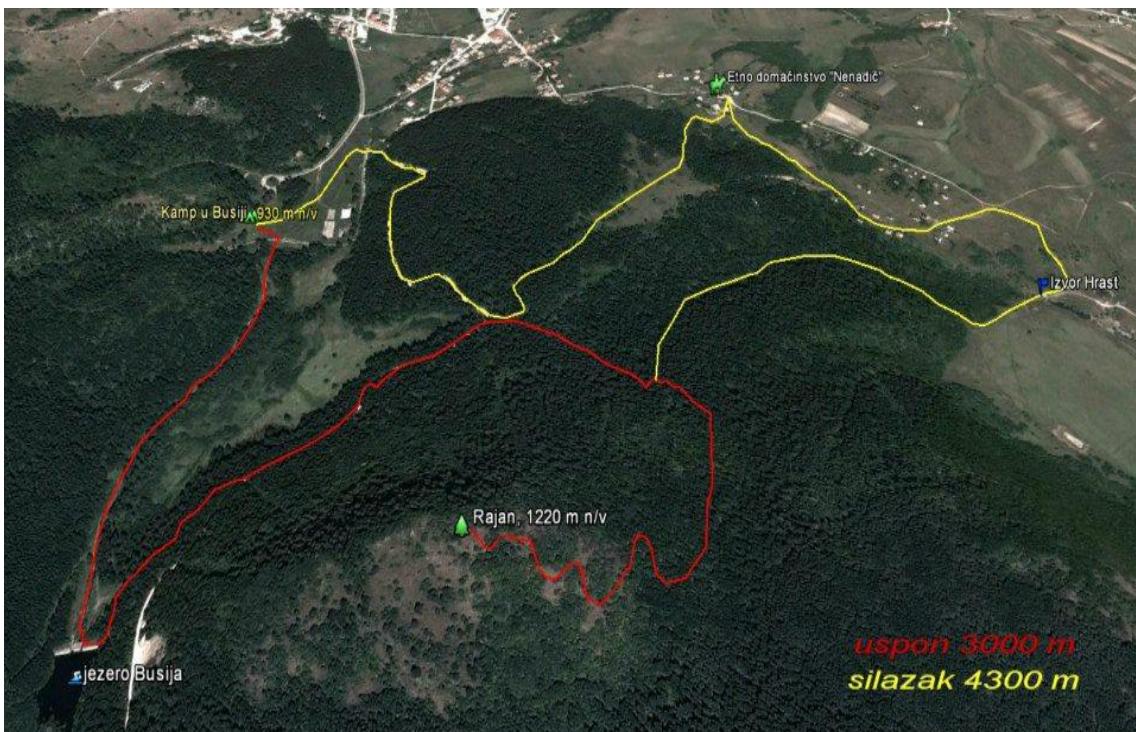

PLANINSKI TURIZAM

Glamoč posjeduje izvanredne mogućnosti za razvoj **planinskog turizma**, jer se na obroncima planina prostiru savršeni, prirodno oblikovani, tereni za zimske sportove. Velika nadmorska visina pogoduje pripremama sportista, a u svemu posebno mjesto zauzima mogućnost iskorištavanja prirodnih resursa za proizvodnju organski zdrave hrane i lovnog turizma. Na 2 km od grada nalazi se planina Rajan sa uređenim planinarskim stazama. Postoji jedna lakša planinarska trasa iz pravca Medvjed potok – kamp Busija za planinare početnike, izletnike i sve ljubitelje prirode. Osim pomenute planine Rajan (1220 mnv.) u blizini grada, Medvjed potoka na kome se nalazi uređeno mjesto za roštiljanje u šumskom ambijentu sa stolovima i klupama, sportsko – rekreativne zone Busija, postoje uslovi za planinarstvo i na okolnim planinskim masivima Šatoru, Vitorozi, Staretini, Cincaru... Postoje planinarske rute prema Vitorogu sa polazne tačke selo Dubrave. Ova staza Dubrave – Vitorog smatra se ekstremnom stazom za odvažnije planinare. Još jedna ekstremnija staza je selo Zajaruga – Slovinj, uspon vrlo težak, dužina staze cca 6000 m u oba pravca, vrijeme uspona 2 – 3 h. Uspon po ovoj planinarskoj ruti se organizuje od strane **Planinarskog društva „Busija“** u sklopu ljetnjeg planinarskog kampa u Busiji.

Težina staza pri usponu i silazku, dužina trasa i visinske tačke

polazište	odredište	distance	težina uspona i silazka
Medvjed Potok 980 m	Busija 930 m	cca 7,8 km u oba pravca	lak
Kamp u Busiji 930 m	Rajan 1220 m	uspon cca 3 km silazak cca 4,3 km	srednje težak
Dubrave 925 m	Vitoroga 1885 m	uspon i silazak cca 3,1 km	veoma težak
Zajaruga 930 m	Slovinj 1780 m	cca 6,0 km u oba pravca	veoma težak

IZLETNIČKI I BICIKLISTIČKI TURIZAM

Uokviru ljetnih turističkih aktivnosti, svake nedjelje, ***Biciklistički klub „Livno“*** organizuje vožnju bicikloma na neku od okolnih planina, sa težnjom da privuče što veći broj mladih ljudi radi upoznavanja prirodnih ljepota ovih krajeva. Posebno, atraktivne vožnje su na Šator planini – Šatorsko jezero, Cincar – Kujača – Glamočko polje.

ZIMSKI TURIZAM

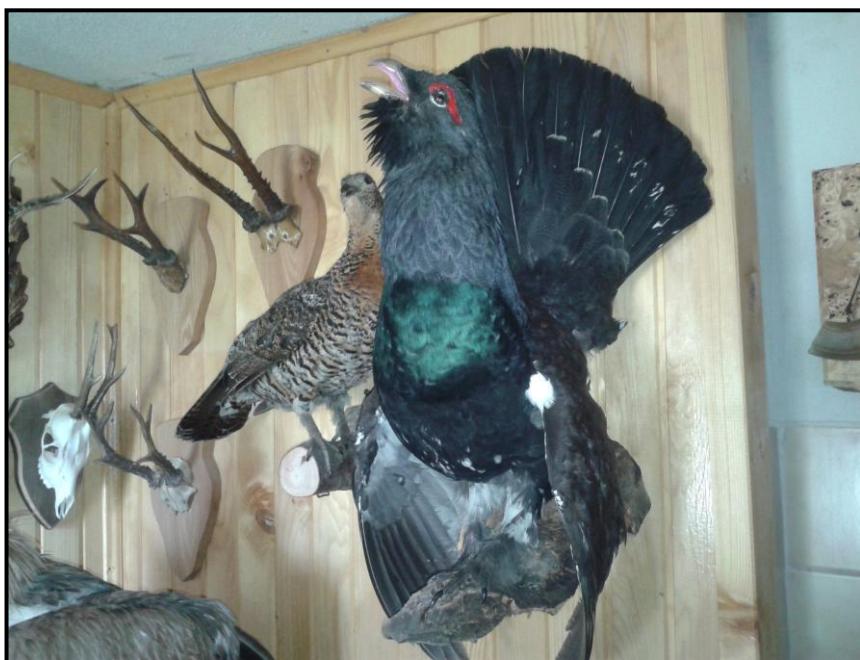
Zimski turizam jednako kao i planinski ima izvanredne mogućnosti. Povoljni klimatski uslovi, velika nadmorska visina, značajna visina snježnog pokrivača i relativno dug period snježnih dana pogoduje zimskim sportovima. U planu je uređenje skijaške staze sa uspinjačom na pomenutom lokalitetu Medvjed Potok na udaljenosti od grada svega 5 km. Posjetioci se mogu smjestiti u hotelu Split koji radi i u zimskoj sezoni. Ishrana turista sa raznovrsnom ponudom jela domaće gastronomije je moguća u lokalnim restoranima: *Restoran „Park“* u centru grada preko puta gradskog parka i *„Restoran Resko“* na ulazu u grad iz pravca Banja Luke.

LOVNI TURIZAM

S obzirom da se tereni u Glamoču prostiru od 900–2006 m nadmorske visine, odlikuje ga velika raznovrsnost biljnog i životinjskog svijeta.

U faunističkom smislu raspolaže raznovrsnim i bogatim lovnim fondom krupne i sitne divljači. Od krupne divljači važno je izdvojiti: mrkog medvjeda koji je stavljen pod zaštitu, vuka, divlje svinje, srneću divljač, lisice, kuna zlatica, divlja mačka...

Od pernate faune treba izdvojiti orla, sokola, sovu ušaru, divlju patku (selica), tetrojebe (divlja kokoš), pa čak i dosta rijetka pojava krstarećih jata lešinara (bijeloglavog supa). U sklopu redovnih godišnjih aktivnosti **Lovačko društvo „Tetrijeb“** Glamoč organizuje i susrete lovaca. Na pomenutim jezerima, Hrast i Busija, koja obiluju ribom, moguće je organizovati sportski ribolov (pinjurica, oštrulj (*ostruga*), sitnoljuskavi klen, bjelica, potočna pastrmka)...

SEOSKI TURIZAM

Opština Glamoč ima odlične uslove za razvoj seoskog (ruralnog) turizma. Seoski turizam se razvija sve u cilju očuvanja narodne arhitekture, tradicionalnih drvenih kuća (brvnara) pokrivenim šimlom, sa ognjištem i starinskim namještajem koji ostavlja utisak i sjećanje na tren kako se živjelo u starinska vremena. Izuzetak čini etno domaćinstvo porodice **Nenadić**, koje se nalazi u naselju Ćirići i raspolaže sa finim i uređenim dvorištem sa četiri bungalova sa mogućnošću prenoćišta i dnevног boravka. U okviru istih nalaze se predmeti iz starine koji su služili u svakodnevnoj upotrebi naših predaka, tako da u neku ruku predstavlja i pravi mali etno muzej. **Etno selo Nenadić** takođe nudi raznovrsnu kuhinju domaće gastronomije spremljenu na tradicionalan način našeg podneblja.

KULTURNO – ISTORIJSKE ZNAMENITOSTI (istorijski i arheološki turizam)

Lapidarij predstavlja izložbeni prostor kamenih skulptura. Nalazi se u dvorištu Doma kulture u samom centru grada. U lapidariju se nalazi nekoliko stećaka, u vidu ploča, poklopaca i ornamenata iz antičkog perioda (ilirski, rimske). Značajni su ornamenti sa rimskog bunara iz Isakovaca i kameni blok sa ugraviranim likom vrhovnih delmatskih (ilirskih) božanstava – lik boga Silvana i boginje Dijane.

Tabija. Iznad centra Glamoča, u dijelu koji nosi ime Stari grad, vidljivi su ostaci tvrđave. Nosi ime Tabija, što na turskom znači tvrđava. Ostali su srušeni zidovi i jedna kula koja danas prkositi vremenu. Graditeljska cjelina – Stari grad u Glamoču proglašena je nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika 2005. godine.

Miljokazi u Busiji i ostaci rimske kaldrme predstavljaju ostatke rimske puteva soli iz Panonije ka provinciji Dalmaciji. To su kameni stubovi visine oko 1,5 metar ukopani u zemlju te su imali funkciju da pokazuju udaljenost (časove hoda) između naselja na putnom pravcu i da predstave graditelje puteva iz tog vremena. Takva dva miljokaza postoje u dijelu grada koji nosi slikovit naziv Busija. Najveći broj spomenika iz antičkog perioda pronađen je u području sela Halapić na lokalitetu Gradina i Crkvina.

Bašića mašetse ubraja u jedno od glamočkih čuda. Ovaj nišan se smatra najvišim i najmonumentalnijim muslimanskim nadgobnjakom u Bosni i Hercegovini. Nadgrobnjak je podignut 1798. u čast Omerage Bašića. Nalazi se u selu Jakir kraj magistralne ceste M – 15 Livno – Glamoč na 4 km od grada. Spomenik je ukrašen topuzom (buzdovanom) i interesantnom orijentalnom ornamentikom u kamenorezu.

Kamen na tri piljka takođe predstavlja jedno od glamočkih čuda. Nalazi se u selu Podgradina na 5 km od Glamoča prema Livnu. Ovaj fenomen predstavlja dvojni srednjovjekovni stećak koji stoji na samo tri kameničića – piljka.

Vrba bazilikaje takođe značajan kulturno – istorijski spomenik. Stavljena je pod zaštitu od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine. Predstavlja ranohrišćanski hram iz VI vijeka n.e. Sagradena je u vrijeme vladavine rimskog cara Justinijana, što ukazuje na važnost ovog prostora u doba Rimske imperije. Na Vrbi se nalaze ostaci rimskog naselja Salviuma, koje je imalo status grada u periodu vladavine rimskog cara Hadrijana u II vijeku n.e. Nalazi se na 5 km od Glamoča, pored magistralnog putnog pravca M – 15 Livno – Glamoč u neposrednoj blizini manastira Veselinje.

Spomen muzej Ivo Lola Ribar nalazi se na 4 km od grada na putnom pravcu prema Banjaluci. Ovaj memorijalni (spomen) muzej smješten je okruženju borove šume i predstavlja spomenik podignut u čast narodnog heroja koji je tragično nastradao u avionskoj nesreći na Glamočkom polju u Drugom svjetskom ratu.

KULTURA I KULTURNE MANIFESTACIJE

Najveći značaj za kulturu Glamoča dogodio se 1981. godine kada je **KUD „Budućnost“** iz Glamoča dobilo Evropsku nagradu za narodnu umjetnost od strane UNESCO – a. KUD je donosilo nagrade na folklornim smotrama iz Opatije, Ohrida i drugih djelova Jugoslavije.

- Shodno svojim mogućnostima i ekonomskim kapacitetima u Glamoču se organizuju i kulturne manifestacije.

Svakako najznačajnija, a ujedno i najposjećenija manifestacija je „**Dani glamočkog krompira**“ koja se tradicionalno organizuje sredinom oktobra već nekoliko godina. Kulturno – zabavni program prisutan je i pri obilježavanju dana opštine 30. jula, kao i u okviru manifestacije „**Dani opštine Glamoč**“. Pored toga što nastupa i pri nekim od navedenih dešavanja, **KUD „Budućnost“** Glamoč, svoje sugrađane i goste redovno iznenadi sa solističkim koncertom. U okviru ljetnih manifestacija treba izdvojiti i dvodnevni planinarski ljetni kamp „**Dani planinara**“ koji se održava u rekreativnoj zoni park – šume Busija čiji je organizator **Planinarsko društvo „Busija“**.

Kulturne manifestacije:

- „**Dani planinara**“ 27. i 28.07.;
- „**Dani opštine Glamoč**“ 30.07. ;
- „**Dani glamočkog krompira**“ sredinom oktobra.

SMJEŠTAJNI KAPACITETI I RESTORANI

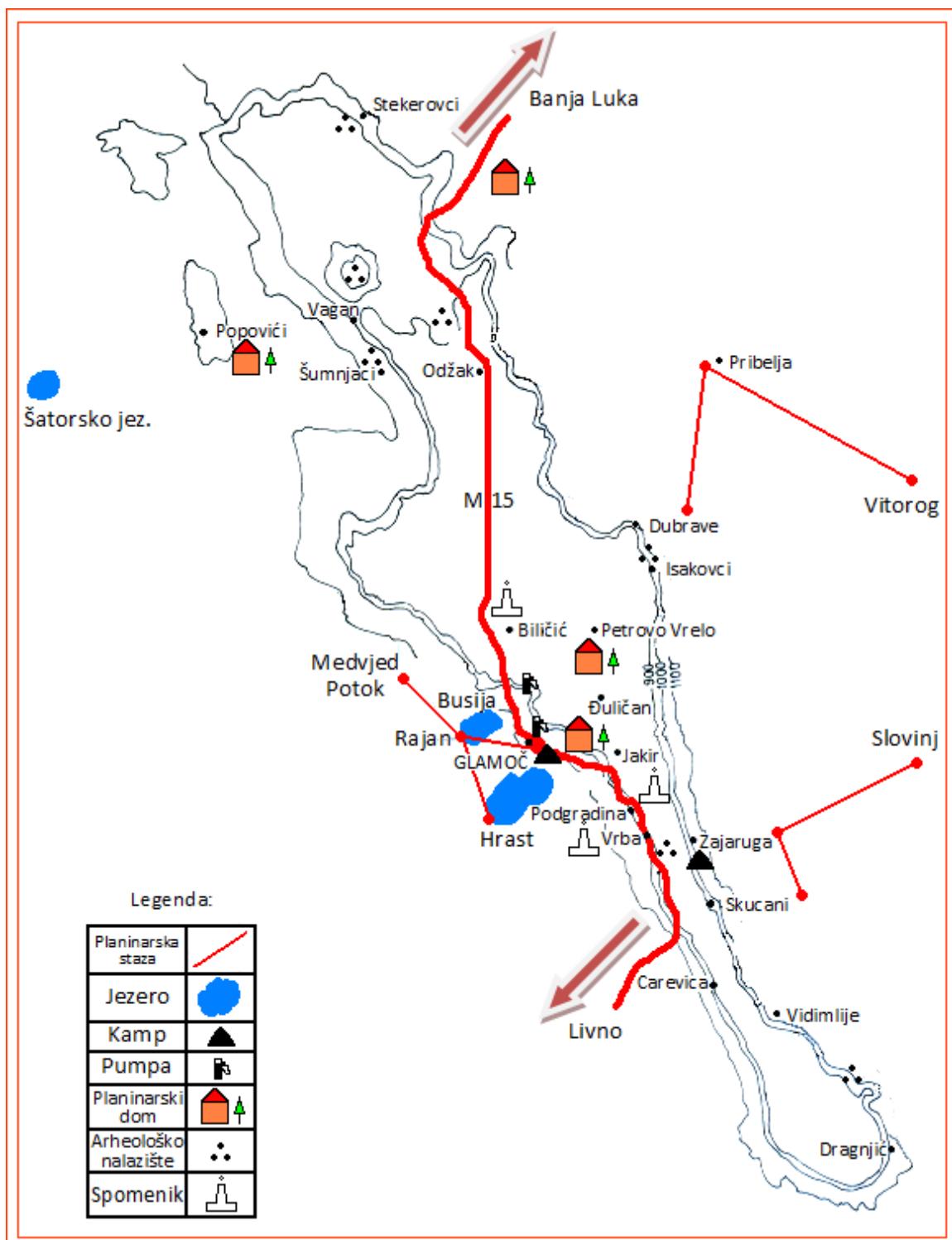
Opština Glamoč trenutno ima smještajne kapacitete na dvije lokacije:

- **Hotel „Split“** se nalazi u samom centru grada i raspolaže sa 24 sobe (uključujući jednokrevetne, dvokrevetne i trokrevetne) koje imaju 45 kreveta. Hotel radi neprekidno i tokom zimske sezone.
- **„Etno selo Nenadić“** se nalazi na 1,5 km od centra grada u naselju Ćirići, podno pomenute planine Rajan i ima smještajni kapacitet od 10 kreveta raspoređenih u 4 bungalova.
- **Restoran „Park“** nalazi se u centru grada preko puta gradskog parka. Ugostiteljski objekat nudi raznovrsna jela domaće kuhinje pripremljena na tradiocionalni način našeg poneblja. Restoran raspolaže sa 60 mesta sa mogućnošću proširenja.
- **Restoran „Resko“** nalazi se na samom ulazu u grad iz pravca Banja Luke. Restoran nudi raznovrsta jela domaće kuhinje, janjeće pečenje, jela sa roštilja i mlječne proizvode (tvrdi punomasni sir, kajmak i kiselo mlijeko) pripremljene po tradicionalnoj recepturi. Kapacitet restorana je 70 mesta sa mogućnošću proširenja.

KONTAKTI:

- **Turističko razvojna agencija Glamoč(TRAG d.o.o);**
mobilni: **065/357-074**, Neven Paštar
e-mail: tragac.trag@yahoo.com
- **Hotel „Split“**
mobilni: **063/359-528**, Zdravko Lučić
- **Etno selo „Nenadić“**
mobilni: **065/311-220**, Ilija Nenadić

MAPA TURISTIČKE PONUDE

Razmjer 1 : 200 000